

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kubenovou v právní věci žalobce **L. A.**, bytem, pro doručování, zastoupeného Mgr. Petrem Juráněm, advokátem se sídlem advokátní kanceláře Dvořákova 588/13, 602 00 Brno, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR**, se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7.11.2013, sp.zn. SZ/787/2013/4S-VYK, č.j. MPSV-UM/6648/13/4S-VYK,

t a k t o :

I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ze dne 7.11.2013, sp.zn. SZ/787/2013/4S-VYK, č.j. MPSV-UM/6648/13/4S-VYK, **se z r u š u j e** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žádnému účastníkům se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

III. Odměna právního zástupce žalobce Mgr. Petra Juráně, advokáta se sídlem Dvořákova 588/13, 602 00 Brno, ve výši 7.865 Kč, bude vyplacena právnímu zástupci do 30 dnů od právní moci rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce svou žalobou napadal rozhodnutí uvedené v záhlaví tohoto rozsudku. Uvedl, že se domnívá, že postup MPSV a úřadu práce nebyl v jeho věci správný. Pochybení spatřuje v tom, že mu dotčené úřady odmítají přiznat doplatek na bydlení na nájem pokoje v bytě

v jiném městě, než ve kterém je hlášen k trvalému pobytu, přestože je osobou v hmotné nouzi, nemá žádnou jinou možnost bydlení a dostatečné prostředky k tomu, aby mohl nájem hradit. Je toho názoru, že mu měl být doplatek na bydlení přiznán.

Poté, co ztratil bydlení ve Žďáru nad Sázavou, se rozhodl odstěhovat do Brna, neboť ve větším městě je vyšší šance nalézt práci, případně dosáhnout na rekvalifikaci na jiný obor. Uzavřel proto dne 26.7.2013 smlouvu s Ing. P. B., jejímž předmětem je nájem pokoje o velikosti 8,1m² v bytě č. 1, který se nachází v bytovém domě na ulici Oblá 475, Brno. Současně s pokojem je oprávněn užívat další prostory v bytě, a to kuchyň, obývací pokoj, koupelnu a WC. Pronajímatel si nepřeje, aby se do bytu přihlásil k trvalému pobytu. Žalobce je si vědom skutečnosti, že by se mohl k trvalému pobytu v bytě přihlásit i bez jeho souhlasu. Pokud tak však učiní, sdělil mu pronajímatel, že mu po uplynutí 12 měsíců, na které má smlouvu uzavřenu, neprodlouží nájemní smlouvu a bude si muset hledat jiné bydlení. Proto se raději k trvalému pobytu v této nemovitosti nepřihlásil. Ing. B. je vlastníkem bytu, v němž má žalobce pronajatý jeden pokoj. Předmětem sporu mezi žalobcem a orgány pomoci v hmotné nouzi je určení, zda na nájem obytné místnosti v bytě lze poskytnout doplatek na bydlení, a zda jsou v případě žalobce dány důvody hodné zvláštního zřetele pro prominutí podmínky trvalého pobytu.

Podmínky nároku na doplatek na bydlení jsou stanoveny v ust. § 33 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Podle odst. 1 citovaného ustanovení má nárok na doplatek na bydlení vlastník nebo nájemce bytu, který užívá byt, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení byl

- a) jeho příjem (§ 9 odst. 1 zphn) zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby (§ 24 zphn), nebo
- b) příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 1 zphn) zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob (§ 24 zphn).

Za nájemce bytu se pro účely tohoto zákona považuje též nájemce obytné místnosti v zařízeních určených k trvalému bydlení podle zvláštního právního předpisu. Poznámka pod čarou č. 33 pak odkazuje na ust § 717 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Toto ustanovení zakotvuje, že v zařízeních určených k trvalému bydlení vzniká nájem obytné místnosti nájemní smlouvou uzavřenou mezi pronajímatelem a nájemcem. Jsou-li na užívání téže místnosti uzavřeny nájemní smlouvy s více nájemci, je každý z nich samostatným nájemcem, a to v rozsahu, který mu byl v dohodě vymezen.

Podle ust. § 33 odst. 5 zphn pak může orgán pomoci v hmotné nouzi v případech hodných zvláštního zřetele určit, že za nájemce považuje pro účely doplatku na bydlení i osobu dlouhodobě užívající jinou než nájemní formu bydlení. Za případ hodný zvláštního zřetele se považuje též ubytování osob v domovech pro seniory, domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech se zvláštním režimem a v chráněném bydlení podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Ust. § 33 odst. 3 věty první zphn a § 33 odst. 8 zphn v těchto případech neplatí.

V § 33 odst. 8 zphn zákonodárce zakotvil, že doplatek na bydlení lze poskytnout pouze tehdy, jestliže osoba užívá byt, jehož je vlastníkem nebo nájemcem v obci, v níž je hlášena k pobytu podle zvláštních právních předpisů. V případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi určit, že doplatek na bydlení se poskytne i v případě, že podmínka hlášení k pobytu podle věty první není splněna.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi nedefinuje pojem bytu pro účely doplatku na bydlení. Pojem bytu vymezuje zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Podle ust. § 4 odst. 2 citovaného zákona je byt soubor místností, popřípadě jednotlivá místnost, která podle rozhodnutí stavebního úřadu svým stavebně-technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení.

Byt, v němž žalobce bydlí, svým stavebně-technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení. Tento byt byl rovněž stavebním úřadem zkolaudován jako byt. Domnívá se proto, že za použití výkladu a maiori ad minus je obytná místnost tvořící součást bytu implicitně skryta v pojmu byt a na její nájem může být doplatek na bydlení poskytnut. Jinak řečeno, orgánům pomoci v hmotné nouzi nic nebránilo určit, že v pojmu byt je zahrnut i pojem obytná místnost v bytě a na základě nájmu této místnosti mu doplatek na bydlení dle ust. § 33 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má být poskytnut. Tomuto přístupu dle názoru žalobce nebrání ani ta skutečnost, že se na nájem obytné místnosti v bytě vztahuje pouze obecná právní úprava nájemní smlouvy zakotvená v ust. §§ 663- 684 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, nikoliv speciální ochranná ustanovení o nájmu bytu zakotvená v ust. §§ 685-716 citovaného zákona.

V této souvislosti je třeba zmínit, že přístup orgánů pomoci v hmotné nouzi se změnil na základě vnitřního předpisu vydaného Ministerstvem práce a sociálních věcí, podle něhož Úřad práce ČR postupuje od srpna 2013. Jeho text nemá žalobce k dispozici, protože jej úřad práce odmítá žadatelům o dávky poskytnout. Dle informací zaměstnanců Úřadu práce ČR však dochází z pohledu žalobce k absurdní praxi, kdy na základě smlouvy o nájmu pokoje v bytě nesmí být doplatek na bydlení poskytován, na podnájem pokoje v bytě je však doplatek na bydlení přiznáván dle ust. § 33 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Dochází tak k situaci, kdy osoba užívající část bytu na základě smlouvy s nájemcem bytu (tj. se subjektem, který disponuje s menším množstvím práv k předmětnému bytu), je chráněna více než osoba, která užívá část bytu na základě smlouvy s jeho vlastníkem.

Dále uvedl, že v jeho případě jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele proto, aby mu úřad práce prominul podmínku trvalého pobytu v nemovitosti, v níž bydlí. Jak už zmínil výše, i přes vysvětlení právní úpravy hlášení k trvalému pobytu si pronajímatel nepřeje, aby se v bytě k trvalému pobytu přihlásil, tvrdí, že pokud tak učiní, neprodlouží mu nájemní smlouvu. Žalobce je osoba v hmotné nouzi, proto jsou jeho možnosti nalézt jiné bydlení velmi malé, ne-li mizivé, neboť nemá dostatečné prostředky na úhradu kauce na nájemné a Úřad práce ČR na základě metodického vedení MPSV odmítá kauci považovat za nezbytný jednorázový výdaj a poskytovat na ni mimořádnou okamžitou pomoc. Orgány pomoci v hmotné nouzi tak po osobách v hmotné nouzi chtějí, aby si našly nájem celého bytu, pokud se jim to však podaří, neposkytnou jim prostředky na kauci (Z dávek pomoci v hmotné nouzi není možné ušetřit trojnásobek měsíčního nájemného, navíc i pokud by se to osobě v hmotné

nouzi podařilo, úřad práce by k těmto úsporám přihlédl jako k majetku a odňal by jí dávku s odůvodněním, že má tyto úspory použít k úhradě svých základních životních potřeb). Shrne-li uvedené, pokud neobdrží doplatek na bydlení, reálně mu hrozí ztráta přístřeší a bezdomovectví. K této zásadní okolnosti Úřad práce ČR ani MPSV vůbec nepřihlédli, rovněž pominuli, že se aktivně snaží řešit svůj stav hmotné nouze, neustále hledá nové zaměstnání a usiluje i o rekvalifikaci.

Pokud by Krajský soud v Brně i přes výše uvedené dospěl k závěru, že dle ust. § 33 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi žalobci nelze doplatek na bydlení poskytnout, domnívám se, že by ho mohl na základě extenzivního výkladu ust. § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi považovat za nájemce obytné místnosti v zařízení určeném k trvalému bydlení. Pojem zařízení určené k trvalému bydlení není v občanském zákoníku ani v jiném právním předpise definován, obvykle jsou za ně považovány svobodárny a jiná „zařízení“ primárně určená k dlouhodobému bydlení. Byt je dozajista nemovitostí určenou k trvalému bydlení, mohl by proto být při extenzivním výkladu pod uvedený pojem podřazen.

Dospěje-li krajský soud k závěru, že nájem obytné místnosti v bytě nelze považovat za nájem bytu ani za nájem obytné místnosti v zařízení určeném k trvalému bydlení, navrhuje žalobce, aby zvážil výklad ust. § 35 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi a contrario vůči ust. § 33 odst. 1 a § 33 odst. 2 zphn. To znamená, že by za nájemní formu bydlení určil pouze případy uvedené v ust. § 33 odst. 1 zphn (tj. nájem celého bytu) a v ust. § 33 odst. 2 zphn (tj. nájem obytné místnosti v zařízení určeném k trvalému bydlení typu svobodárny, penzionu či jiného ubytovacího zařízení), a ostatní formy nájemního bydlení, tj. i nájem pokoje v bytě, by považoval za jinou formu než nájemní formou bydlení.

Celý problém má dle názoru žalobce rovněž ústavní rovinu. Domnívá se, že nepřiznáním doplatku na bydlení žalobci stát, přestože je osobou v hmotné nouzi, odepřel pomoc nezbytnou pro zajištění základních životních podmínek (čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Bydlení dozajista představuje jednu ze základních životních podmínek, která je nezbytná pro zajištění lidsky důstojného života. Nepřiznání doplatku na bydlení bude mít ve velmi krátké době důsledek, že žalobce ztratí bydlení a bude osobou bez přístřeší.

Žalobce je si vědom toho, že práva na pomoc v hmotné nouzi je možné se domáhat pouze v mezích zákona o pomoci v hmotné nouzi (čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tento zákon by však měl být vykládán tak, aby byla šetřena podstata a smysl práva na pomoc v hmotné nouzi (čl. 4 odst. 4 věta první Listiny). Smyslem práva na pomoc v hmotné nouzi, je zajistit osobám v hmotné nouzi lidsky důstojný život. Orgány pomoci v hmotné nouzi by tak dle názoru žalobce měly při rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi vždy přihlížet i k tomu, jaké důsledky bude mít pro žadatele o dávku její nepřiznání, zda zamítnutí žádosti nebude mít pro dotčenou osobu fatální následky.

V jeho případě bylo možné zákon o pomoci v hmotné nouzi vyložit tak, aby byla šetřena podstata a smysl práva na pomoc v hmotné nouzi, přesto tak ani Úřad práce ČR ani MPSV neučinili.

Dle sdělení zaměstnanců Úřadu práce je omezení poskytování doplatku na bydlení na nájem pokoje v bytě vedeno snahou Ministerstva práce a sociálních věcí ušetřit finanční prostředky, protože v důsledku hospodářské krize, jež způsobila zvýšení počtu nezaměstnaných, a v důsledku nárůstu výše nákladů na bydlení se podstatně zvýšily výdaje státu na dávky na bydlení.

Snaha ušetřit finanční prostředky by však dle názoru žalobce neměla způsobit, že osoba v hmotné nouzi neobdrží od státu pomoc, kterou nezbytně potřebuje k zajištění svých základních životních podmínek. Tento názor opírá mj. i o čl. 4 odst. 4 věty druhé Listiny základních práv svobod, podle něhož omezení základních práv nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

V souvislosti s Listinou základních práv a svobod poukázal ještě některá další ustanovení mezinárodněprávních dokumentů, která se dotýkají práva na bydlení.

Dle čl. 25 odst. 1 Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948, která sice pro ČR není právně závazná, ale má doporučující charakter, má každý právo na takovou životní úroveň, která by byla sto zajistit jeho zdraví a blahobyt i zdraví a blahobyt jeho rodiny, počínajíc v to zejména výživu, šatstvo, byt a lékařskou péči, jakož i nezbytná sociální opatření. Toto ustanovení našlo odraz v čl. 11 odst. 1 větě první Paktu OSN o hospodářských, sociálních a kulturních právech, který je pro ČR závazný. Dle zmíněného čl. 11 odst. 1 Paktu, státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého jednotlivce na přiměřenou životní úroveň pro něj a jeho rodinu, zahrnující v to dostatečnou výživu, šatstvo, byt a na neustálé zlepšování životních podmínek.

Konkrétní závazky vyplývající státům, včetně ČR, z Paktu, byly blíže rozpracovány Výborem OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva ve Všeobecném vyjádření č. 4 z roku 1991. Výbor OSN v této souvislosti uvedl, že právo na náležité bydlení se vztahuje na každého, na jednotlivce i rodiny. Výbor OSN se ve vyjádření dotkl i otázky interpretace práva na bydlení. V tomto směru zmínil, že právo na bydlení by nemělo být interpretováno úzce nebo restriktivně, například tak, že přístřeší znamená jenom střechu nad hlavou, nebo že se jím rozumí výlučně nějaká komodita. Právo na bydlení by mělo být spíše chápáno jako právo žít někde v bezpečí, míru a důstojnosti. Takovéto vymezení je vhodné alespoň ze dvou důvodů. Za prvé, právo na bydlení je integrálně spjata s jinými lidskými právy a základními principy, na kterých je Pakt vybudován. Za druhé, odkaz na byt v čl. 11 odst. 1 Paktu nesmí být chápán jako pouhý odkaz na bydlení, ale jako odkaz na náležité bydlení.

Právo na bydlení velmi úzce souvisí s právem na sociální zabezpečení, které je upraveno v čl. 9 Paktu. Jedním z aspektů práva na bydlení je jeho finanční dostupnost, což předpokládá mimo jiné i dostupnost systému sociálního zabezpečení, který náležitě reaguje na sociální rizika. Výbor OSN zdůraznil, že sociální zabezpečení by mělo být považováno za společenské dobro a ne za pouhý nástroj ekonomické a finanční politiky. Navrhoval proto, aby soud zrušil rozhodnutí vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí dne 7.11.2013 i rozhodnutí Úřadu práce – krajské pobočky v Jihlavě ze dne 17.9.2013 a věc jim vrátil k dalšímu řízení a rozhodnutí.

V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že rozhodnutím žalovaného ze dne 7.11.2013, č.j. MPSV-UM/6648/13/4S-VYK, bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí úřadu práce. Rozhodnutím úřadu práce ze dne 17.9.2013 nebyl žalobci přiznán doplatek na bydlení s odůvodněním, že nájemní smlouvu, kterou přiložil k žádosti o doplatek na bydlení, a kterou vlastník bytu (pan Philip Bělohlávek) pronajímá žalobci pokoj o podlahové ploše 8,1m² (nikoli celý byt), nelze považovat pro účely řízení o dávce pomoci v hmotné nouzi za oprávněnou a nahlížet tak na jmenovaného jako na nájemce bytu, neboť dle ust. § 685 odst. 1 občanského zákoníku platného do 31.12.2013, vzniká nájem bytu nájemní smlouvou, kterou přenechává pronajímatel nájemci za nájemné do užívání byt (a to na dobu určitou nebo bez určení doby užívání). Dle tohoto ustanovení tak vzniká nájemní smlouvou nájem celého bytu, nikoli jednoho pokoje v bytě. Z toho důvodu nelze ani doplatek na bydlení poskytovat na část bytu, resp. na jeden pokoj v bytě. Za stanovených podmínek ho lze poskytovat pouze na celý byt.

Proti rozhodnutí úřadu práce podal žalobce včasné odvolání s námitkami, že mu doplatek na bydlení měl být přiznán na základě ust. § 33 odst. 1, případně odst. 2 zákona č. 111/2006 Sb., nebo měl úřad práce uznat jeho bydlení za jinou formu bydlení dle ust. § 33 odst. 5 citovaného zákona a na základě této skutečnosti mu požadovanou dávku přiznat.

Žalovaná zejména zkoumala, zda žalobce splňuje zákonné podmínky nároku na doplatek na bydlení. Dle ust. § 33 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na doplatek na bydlení vlastník nebo nájemce bytu, který užívá byt, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížený o příspěvek na bydlení dle zákona o státní sociální podpoře, byl jeho příjem zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby nebo příjem společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí byl nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob.

Dle ust. § 33 odst. 8 citovaného zákona lze doplatek na bydlení poskytnout pouze tehdy, jestliže osoba užívá byt, jehož je vlastníkem nebo nájemcem v obci, v níž je hlášena k pobytu podle zvláštních právních předpisů. V případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi určit, že doplatek na bydlení se poskytne i v případě, že podmínka hlášení k pobytu podle věty první není splněna. Dle ust. § 33 odst. 2 uvedeného zákona se za nájemce po účely tohoto zákona považuje též nájemce obytné místnosti v zařízeních určených k trvalému bydlení podle zvláštního právního předpisu (§ 117 občanského zákoníku). Přestože tento termín není v občanském zákoníku (ani jiném právním předpise) definován, shoduje se právní teorie i judikatura v názoru, že se zařízením určeným k trvalému bydlení rozumí takový obytný prostor, který není bytem, ale je určen k trvalému uspokojování potřeby bydlení (svobodárna, podniková ubytovna, penzión, apod.). Pojmovým znakem musí být trvalost uspokojování potřeby bydlení a prostor stavebně-technicky určený k bydlení. Pro posouzení, zda jde o obytnou místnost v zařízení určeném k trvalému bydlení, je rozhodné účelové určení zařízení - budovy jako stavby (zařízení) určené k trvalému bydlení, dané rozhodnutím stavebního úřadu o povolení užívání stavby, případně o změně jejího užívání. Obytná místnost v zařízení určeném k trvalému bydlení není bytem (musela by na ni být uzavřena smlouva o nájmu bytu). Pokud žadatel o dávku předloží nájemní smlouvu, označenou formálně jako nájemní smlouva, jejímž předmětem je obytná místnost, např. v bytě či rodinném domě o jedné bytové jednotce, pak tato smlouva svým

obsahem neodpovídá ani smlouvě o nájmu bytu ani smlouvě o nájmu obytné místnosti v zařízení určeném k trvalému bydlení.

Další podmínkou nároku na doplatek na bydlení dle ustanovení 33 odst. 3 uvedeného zákona je získání nároku na příspěvek na živobytí. Žalobci je příspěvek na živobytí poskytován od 16.1.2012.

Dle ust. § 33 odst. 5 citovaného zákona může orgán pomoci v hmotné nouzi (úřad práce) v případech hodných zvláštního zřetele určit, že za nájemce považuje pro účely doplatku na bydlení i osobu užívající jinou než nájemní formu bydlení. Za případ hodný zvláštního zřetele se považuje též ubytování osob v domovech pro seniory, domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech se zvláštním režimem a v chráněném bydlení podle zákona o sociálních službách. Za jinou formu bydlení lze také považovat azylové bydlení, podnájmy, ubytovny různého typu, hotel, motel, penzion, kolej, internát (Normativní instrukce MPSV č. 10/2013). To však neznamená, že v případě, kdy osoba bydlí v jiné formě bydlení, jde vždy o případ hodný zvláštního zřetele a doplatek na bydlení se takové osobě automaticky poskytne. Úřad práce musí vždy skutečně zhodnotit, zda se jedná o případ hodný zvláštního zřetele a zhodnocení musí doprovázet sociální šetření v místě bydliště žadatele o dávku, intervence v rámci sociální práce a vzájemná spolupráce se sociálními pracovníky obce. V případech hodných zvláštního zřetele se nevyžaduje podmínka nároku na doplatek na bydlení, uvedená v ust. § 33 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, a to získání nároku na příspěvek na živobytí. Nevyžaduje se ani podmínka hlášení k pobytu v obci uvedená v ust. § 33 odst. 8 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Z postoupené spisové dokumentace, předložené žalované úřadem práce, vyplynulo, že žalobce podal dne 29.8.2013 žádost o doplatek na bydlení. Do žádosti uvedl, že má trvalý pobyt na adrese Žižkova 277 ve Žďáru nad Sázavou, skutečně však bydlí na adrese ulice Oblá 475 v Brně. Do žádosti o dávku žalobce neuvedl ostatní společně posuzované osoby, proto byl pro účely doplatku na bydlení posuzován sám. Z informací o užívaném bytu, platných k 1.8.2013, vyplývalo, že se u žalobce jedná o nájemní formu bydlení v domě s více bytovými jednotkami na adrese: ulice Oblá č. 475 v Brně. Součástí spisové dokumentace byla nájemní smlouva uzavřená mezi žalobcem a pronajímatelem panem P. B. Ze smlouvy vyplývá, že pronajímatel je výlučným vlastníkem jednotky č. 1, bytu, který se nachází na ulici Oblá, č.p. 475, v Brně. Byt o velikosti 77,9m², který je situován v přízemí budovy, tvoří kuchyň, obývací pokoj, další 3 pokoje, koupelna, WC a lodžie. Nájemní smlouvou pronajal pan B. odvolateli jeden z pokojů o ploše 8,1m², a to na dobu 12 měsíců. Výše nájemného byla stanovena v celkové výši 4.000 Kč. Nájemní smlouva byla sepsána dne 26.7.2013 a byla stvrzena podpisy žalobce a pronajímatele, pana B.

Nájem bytu upravuje § 685 odst. 1 občanského zákoníku. Dle tohoto ustanovení vzniká nájem bytu nájemní smlouvou, kterou pronajímatel přenechává nájemci za nájemné byt (má se na mysli celý byt, nikoliv jednotlivá místnost v bytě) do užívání, a to na dobu určitou nebo bez určení doby užívání. Dle ust. § 4 odst. 2 zákona o životním a existenčním minimu se bytem pro účely tohoto zákona rozumí soubor místností, popřípadě jednotlivá místnost, která podle rozhodnutí stavebního úřadu svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení. Byt pana B. jistě jako celek splňuje požadavky na trvalé bydlení, tyto požadavky však nespĺňuje pouze jeden pokoj v bytě pronajímatele (tento pokoj není opatřen samostatným vchodem, není vybaven vlastním WC či koupelnou).

Z výše uvedeného je zřejmé, že nájemní smlouvu na jeden pokoj v bytě, kterou uzavřel žalobce s panem B., nebylo možné pro účely řízení o doplatku na bydlení vzít v potaz.

Žalovaná dospěla k závěru, že žalobce nesplňuje podmínku nároku na doplatek na bydlení dle ust. § 33 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť dle doložené nájemní smlouvy neužívá jako nájemce celý byt, nýbrž pouze jednu místnost v bytě. Nesplňoval rovněž podmínky ust. § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť ho jako nájemce jedné místnosti v bytě nelze považovat za nájemce obytné místnosti v zařízeních určených k trvalému bydlení podle § 717 občanského zákoníku. Za tato zařízení lze považovat svobodárny, podnikové ubytovny, penziony, apod.

Bydlení žalobce v jedné místnosti v bytě na základě uzavřené nájemní smlouvy neposoudil úřad práce ani jako případ hodný zvláštního zřetele dle ust. § 33 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi (pokud by úřad práce takto učinil, mohl by se doplatek na bydlení poskytnout po splnění všech ostatních zákonných podmínek nároku na tuto dávku i v případě, že není splněna podmínka hlášení k pobytu v obci). Za případ hodný zvláštního zřetele se dle výše citovaného ustanovení považuje ubytování osob v domovech pro seniory, domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech se zvláštním režimem a v chráněném bydlení podle zákona o sociálních službách.

Jinou formou bydlení je zejména azylové bydlení, bydlení na ubytovnách, v podnájmech či ubytovacích zařízeních (motely, hotely, penziony, svobodárny, internáty, koleje).

Žalovaný přezkoumal soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy, správnost napadeného rozhodnutí přezkoumal v rozsahu námitek uvedených v odvolání. Na základě výše uvedených skutečností dospěl k závěru, že rozhodnutí nebylo vydáno v rozporu s právními předpisy, a proto odvolání žalobce zamítl a potvrdil rozhodnutí úřadu práce.

Žalobce považuje postup žalovaného a úřadu práce za nesprávný. Pochybení spatřuje v tom, že mu dotčené správní orgány odmítly přiznat doplatek na bydlení na nájem pokoje v bytě v jiném městě, než ve kterém je hlášen k trvalému pobytu, přestože je osobou v hmotné nouzi a nemá jinou možnost bydlení a dostatečné finanční prostředky, aby mohl nájem hradit sám. Dále uvedl, že pronajímatel si nepřeje, aby se v bytě přihlásil k trvalému pobytu.

Jako důvody správní žaloby uvádí žalobce převážně skutečnosti, které již uvedl v odvolání, tj. namítá skutečnost, že mu měl být doplatek na bydlení přiznán, neboť za nájemce se pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi považuje také nájemce obytné místnosti v zařízeních určených k trvalému bydlení podle § 717 občanského zákoníku (žalobce považuje byt, ve které bydlí, za zařízení určené k trvalému bydlení. Bydlení v předmětném bytě dále považuje za případ hodný zvláštního zřetele a poukazuje na definici pojmu byt vymezenou v zákoně o životním a existenčním minimu (§ 4 odst. 2 citovaného zákona). Dle jeho názoru správním orgánům nic nebránilo v tom určit, že do pojmu byt je zahrnut i pojem obytná místnost v bytě a na základě této skutečnosti mu přiznat doplatek na bydlení. K tomu žalovaná odkázala na výše citované ustanovení § 4 odst. 2 uvedeného zákona

a výklad tohoto ustanovení (pokoj v bytě pronajímatele neodpovídá z výše uvedených důvodů stavebnětechnickým parametrům). Dále žalobce zmiňuje vnitřní předpis vydaný MPSV, podle kterého postupuje úřad práce od srpna 2013. K tomu žalovaný uvedl, že se jedná o Normativní instrukci MPSV č. 10/2013, platnou a účinnou od 1.8.2013. Žalobce dále uvádí, že jeho možnost nalézt jiné bydlení je minimální, neboť nemá finanční prostředky na kauci. K tomu žalovaný uvedl, že úřadem práce byla žalobci poskytnuta mimořádná okamžitá pomoc na úhradu jednorázového výdaje v částce 1.000 Kč s tím, aby tuto částku použil na nalezení si vhodnějšího bydlení (na ubytovně, v podnájmu, v nájmu, v azylovém domě aj.) a bylo mu doporučeno, aby využil pomoci sociálního pracovníka města. Dosud však bydlí na adrese Oblá v Brně. Pokud žalobce také uvedl, že se v jeho případě jedná o jinou formu bydlení dle § 33 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, žalovaný odkázal na výklad jiné formy bydlení, uvedený výše. Rovněž poukázal na to, že zákon o pomoci v hmotné nouzi by měl být vykládán tak, aby byla šetřena podstata a smysl práva na pomoc v hmotné nouzi s odkazem na čl. 4 odst. 4 věta první Listiny základních práv a svobod, čl. 25 odst. 1 Všeobecné deklarace lidských práv, č. 11 odst. 1 Paktu OSN o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Všeobecné vyjádření č. 4 z roku 1991 – právo na náležité bydlení). Žalovaný tedy trval na tom, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ze správního spisu bylo zjištěno, že žalobce podal žádost o doplatek na bydlení na Úřad práce, krajská pobočka v Jihlavě dne 29.8.2013, přičemž uvedl, že trvalý pobyt má na adrese Žďár nad Sázavou, Žižkova 277/1, skutečně však bydlí v podnájmu na adrese Brno, Oblá 475/49. Ve formuláři u kolonky „Ostatní společně posuzované osoby“, tuto proškrtl, tedy z toho plyne, že s ním žádné společně posuzované osoby nejsou. Předložil také Prohlášení „o celkových sociálních a majetkových poměrech“ a „Nájemní smlouvu“ uzavřenou 26.7.2013 mezi panem P. B. jako pronajímatelem a L. A. jako nájemcem.

Z této nájemní smlouvy vyplynulo, že pronajímatel je vlastníkem bytu č. 1 na ulici Oblá č.p. 475, přičemž byt se skládá z kuchyně, obývacího pokoje, pokoje o podlahové ploše 12,1m², pokoje o podlahové ploše 8,1m², pokoje o podlahové ploše 8,2m², dále koupelny, WC, lodžie. Pokoj o podlahové ploše 8,1m² pronajímatel nájemci touto nájemní smlouvou pronajímá, přičemž bylo dohodnuto nájemné ve výši 3.000 Kč a za služby měsíčně částka 1.000 Kč, tj. celkem 4.000 Kč. V předávacím protokole, který je součástí nájemní smlouvy je uvedeno vybavení pokoje o rozměrech 8,1m² a dále pak vybavení kuchyně s tím, že v bytě se pak nachází ještě další elektronika, a to televizor, pračka. Úřad práce ČR – krajská pobočka v Jihlavě dne 17.9.2013 vydala pod č.j. MPSV-UP/5270671/HMN rozhodnutí, kdy rozhodla nepřiznat žalobci dávku Doplatek na bydlení s odůvodněním, že žalobce nesplňuje podmínky ust. § 33 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, a to vzhledem k tomu, že vlastník bytu pronajímá žalobci jeden pokoj, nelze na žalobce nahlížet jako na nájemce bytu dle ust. § 685 odst. 1 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

S tímto rozhodnutím žalobce nesouhlasil s odůvodněním, že dle jeho názoru mu měl být doplatek na bydlení přiznán dle § 33 odst. 1 nebo 2 nebo alespoň dle ust. § 33 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy forma bydlení měla být posouzena alespoň jako jiná forma bydlení. Dále uvedl, že jsou u něho dány důvody hodné zvláštního zřetele pro poskytnutí doplatku na bydlení a prominutí podmínky trvalého pobytu, což zdůvodňoval stejným způsobem, jako později v žalobě.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 10.1.2014 vydaným pod č.j. MPSV/2014/102/4310 odvolání žalobce zamítl a napadené rozhodnutí úřadu práce potvrdil, přičemž z odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že žalovaný se plně ztotožnil se stanoviskem úřadu práce v jeho rozhodnutí.

Poté, kdy žalobce podal žalobu k soudu bylo ve věci nařízeno jednání na 12.11.2014. U tohoto jednání žalobce uvedl, že v současné době již nebydlí v nájmu v bytě na Oblé ulici v Brně, kde bydlel na základě nájemní smlouvy uzavřené mezi panem P. B. a žalobcem na dobu 12 měsíců. Před uplynutím této doby, a to v dubnu nebo květnu roku 2014 se přestěhoval na Koniklecovou č. 13 v Brně, kde stejně jako na Oblé užívá jednu místnost a stejně jako předtím spoluužívá kuchyň a příslušenství bytu. Na Koniklecové 13 se jedná o čtyřpokojový byt, kde společně v tomto bytu bydlí s žalobcem i nájemkyně bytu, jedná se o byt družstevní. Od té doby, co bydlí na byly žalobci přiznány veškeré dávky hmotné nouze, takže pobírá i doplatek na bydlení. Pokud jde o jeho trvalé bydliště, je pravdou, že je hlášen k trvalému pobytu ve Pokud jde o hlášení na adrese, je to obdobné jako hlášení v, má to tedy pouze evidenční charakter, žalobce to bere však jako své trvalé bydliště, do Žďáru nad Sázavou, kde nebydlí fakticky již od roku 2000, se hodlá v budoucnu vrátit. Dále pak uvedl, že když uzavíral smlouvu s panem B., tato byla označena jako nájemní smlouva. Na podzim roku 2013 pan B. změnil smlouvu na smlouvu podnájemní, i když v užívání bytu ze strany žalobce se naprosto nic nezměnilo. Poté, kdy smlouva byla změněna na smlouvu podnájemní, začal úřad práce žalobci doplatek na bydlení poskytovat a je mu poskytován do současné doby.

Žalobce pak do spisu založil jednak nájemní smlouvu uzavřenou mezi panem P. B. a ním, tedy stejnou, která byla založena do správního spisu současně s podáním žádosti o doplatek na bydlení a dále pak podnájemní smlouvu č. 4, kde jako nájemce je označen V. B. a jako podnájemce L. A., bytem, když podnájemní smlouva je uzavírána dle § 719 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, doba podnájmu byla uzavřena na dobu určitou, a to od 13.11.2013 do 25.7.2014 s možností prodloužení na základě písemné dohody stran, přičemž cena podnájmu činí 4.000 Kč a služby spojené s podnájemem 1.000 Kč měsíčně s tím, že z této podnájemní smlouvy bylo zjištěno, že žalobci je pronajímána jedna místnost o celkové podlahové ploše 8,1m², a to ve stejném bytě, tedy v bytě, tedy že podnájemní smlouva je uzavřena na užívání stejného bytu v případě žalobce, kterého se týkala předtím smlouva nájemní. Žalobce pak založil do spisu rozhodnutí Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Brně vydané 31.1.2014 pod č.j. 50192/2014/BBA, kdy úřad práce rozhodl tak, že žalobci přiznává dávku doplatek na bydlení na základě žádosti podané žalobcem 16.12.2014, žalobci, u něhož je trvalé bydliště, a to ve výši 3.500 Kč měsíčně, od prosince 2013. V odůvodnění rozhodnutí je mimo jiné uvedeno: *„žijete na základě podnájemní smlouvy v Vaše situace byla uznána za případ hodný zvláštního zřetele a pro účely doplatku na bydlení jste v souladu s ust. § 33 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů jako osoba dlouhodobě využívající jinou než nájemní formu bydlení považován za nájemce bytu. Podkladem pro rozhodnutí byly platné právní předpisy. Vámi doložené doklady a výše uvedené skutečnosti rozhodné na posouzení nároku na dávku pomoci v hmotné nouzi, na základě kterých Orgán pomoci v hmotné nouzi rozhodl o zvýšení doplatku na bydlení. Dále uvedeno, že od 1.8.2014*

je žalobce ubytován na adrese, kde sazba za podnájem jednoho pokoje činí 3.500 Kč. Smlouva o podnájmu je sjednána na dobu určitou, do 30.8.2015. Na základě přešetření situace a v souladu s § 33 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., v platném znění, rozhodl orgán pomoci v hmotné nouzi, že se jedná o případ hodný zvláštního zřetele, a že považuje pro účely doplatku na bydlení formu bydlení žalobce za jinou než nájemní formu bydlení. “

Při jednání soudu 17.12.2014 žalobce uvedl, že když bydlel v bytě na Oblé, jednou do tohoto bytu přijel pan P. B. s manželkou, všechny čtyři nájemníky, kteří v bytě bydleli, sezvali do kuchyně a řekli jim, že musí podepsat novou smlouvu, kterou s sebou přivezli. Přivezli podnájemní smlouvu. Nevysvětlili jim, proč mění původní smlouvu. Pan V. B. s nimi nepřišel, toho žalobce nikdy neviděl. Od doby, kdy byla podepsána podnájemní smlouva, a kdy pak byla ještě sepsána nájemní smlouva mezi Ing. P. B. a Ing. V. B., začal žalobce pobírat od úřadu práce doplatek na bydlení. Zdůraznil, že pokud bydlel v bytě na, vždycky se jednalo o užívání jedné místnosti s příslušenstvím, tedy na straně žalobce se vůbec nic nezměnilo, ať už byla sepsána smlouva nájemní nebo podnájemní.

U jednání soudu dne 4.2.2015 zástupkyně žalovaného uvedla, že dle názoru žalovaného není podstatné, která krajská pobočka úřadu práce ve věci doplatku na bydlení žalobce rozhodovala, změnila se však právní kvalifikace, a to v tom, že v jednom případě žalobce předložil správním orgánům doklad o nájmu části bytu, v druhém případě pak byla předložena podnájemní smlouva, a proto i rozhodování úřadu práce bylo rozdílné.

Zástupce žalobce u tohoto jednání soudu uvedl, že pokud jde o rozhodnutí žalovaného, má zato, že ze strany žalovaného došlo k přehnanému právnímu formalismu, kdy naprosto shodnou situaci žalobce, kdy rozdíl je pouze v tom, že v prvním případě se jednalo o smlouvu nájemní a v druhém podnájemní, hodnotil rozdílně, s čímž žalobce nesouhlasí, neboť je to v rozporu s účelem zákona o pomoci v hmotné nouzi i s principem dobré správy. Proto s rozhodnutím žalovaného nesouhlasil.

Skutková a právní zjištění soudu.

Žaloba je důvodná.

Podle § 33 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., nárok na doplatek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který užívá byt, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl

Podle § 33 odst. 2 uvedeného zákona za nájemce bytu se pro účely tohoto zákona považuje též nájemce obytné místnosti v zařízeních určených k trvalému bydlení podle zvláštních právních předpisů.

Podle § 33 odst. 5 v případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi určit, že za nájemce považuje pro účely doplatku na bydlení i osobu užívající jinou než nájemní formu bydlení. Za případ hodný zvláštního zřetele se považuje též ubytování osob v domovech pro seniory, domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech se zvláštním režimem a v chráněném bydlení podle zákona o sociálních službách.

Podle § 33 odst. 8 uvedeného zákona doplatek na bydlení lze poskytnout pouze tehdy, jestliže osoba užívá byt, jehož je vlastníkem nebo nájemcem v obci, v níž je hlášen k pobytu podle zvláštních právních předpisů.

V případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi určit, že doplatek na bydlení se poskytne i v případě, že podmínka hlášení k pobytu podle věty první není splněna.

Krajský soud v Brně po provedeném dokazování správním spisem i rozhodnutím, které předložil žalobce, dospěl k závěru, že v případě žalobce správní orgány věděly, neboť žalobce to ani nepopíral, že jeho trvalým bydlištěm je Žďár nad Sázavou, přičemž fakticky bydlí v Brně již řadu let a domáhá se poskytnutí doplatku na bydlení, za své bydlení na ulici, takže soud má za to, že správní orgány použily ust. § 33 odst. 8 věty druhé v případě žalobce, kdy v případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi určit, že doplatek na bydlení se poskytne i v případech, že podmínka hlášení k pobytu podle věty první není splněna.

Takto soud usuzuje, že z předložených rozhodnutí žalobcem, kdy mu byl doplatek na bydlení poskytnut, bylo zřejmé, že žalobce je hlášen k trvalému pobytu v jiné obci, než ve které skutečně bydlí, a kdy doplatek na bydlení žádá pro úhradu nákladů na bydlení v bytě v Brně.

Krajský soud v Brně se ztotožnil se stanoviskem právního zástupce žalobce, předneseného u posledního soudního jednání v tom, že pokud jde o rozhodnutí žalovaného, které je předmětem soudního přezkumu, ze strany správního orgánu došlo k přehnanému právnímu formalismu.

Soud totiž zjistil, že žalobce, ať v případě, že byla s ním sepsána smlouva nájemní, či později podnájemní, bydlel stále ve stejném bytě, bytě, kdy pokud jde o tento byt, samostatně užíval jednu místnost o rozměrech 8,1m² a spoluužíval s ostatními v bytě bydlícími WC, koupelnu a kuchyň.

Ač tedy žalobce bydlel stále ve stejném bytě, užíval z tohoto bytu samostatně stále stejnou část a spoluužíval příslušenství a kuchyň, rozhodnutí úřadu práce je v jednom případě takové, že doplatek mu poskytnut nebyl a ve druhém případě mu doplatek na bydlení poskytnut byl, a to pouze, dle názoru soudu, na základě toho, že na naprosto stejné bydlení v jednom případě předložil úřadu práce nájemní smlouvu a podruhé smlouvu podnájemní.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, tento zákon upravuje poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které nacházejí v hmotné nouzi, prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi.

Podle čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek.

Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že s ohledem na citovanou Listinu základních práv i svobod i § 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi je zcela evidentní, že žalobce se v uvedené době v hmotné nouzi nacházel, proto žádal o poskytnutí doplatku na bydlení a dle názoru soudu i v případě, kdy bydlel v bytě, a to na základě uzavřené smlouvy nájemní, je zcela zřejmé, že v této době uvedený byt užíval jako nájemce bytu, rozhodně užíval byt, které byl řádně zkolaudován, a tedy určen k trvalému bydlení a dle názoru soudu není v daném případě rozhodné, zda užíval byt celý nebo užíval byt pouze z určité části.

Ke stejnému závěru totiž dospěl i úřad práce ve svém rozhodnutí vydaném 31.1.2014, kdy žalobci na užívání stejného bytu byl přiznán doplatek na bydlení ve výši 3.500 Kč.

Rozhodovat jinak pouze na základě toho, že naprosto stejný skutkový stav je v jednom případě posuzován jinak, a to v případě sepsání nájemní smlouvy a v druhém případě zcela opačně, v případě sepsání podnájemní smlouvy, se skutečně soudu jeví jako právní formalismus s tím, že toto je naprosto v rozporu s předmětem právní úpravy, tedy zákona č. 111/2006 Sb.

Soud proto rozhodnutí žalovaného ve smyslu ust. § 78 odst. 1 soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“) zrušil a věc vrací žalované k dalšímu řízení.

Ve smyslu ust. § 78 odst. 4 s.ř.s. bude vydáno nové rozhodnutí, přičemž žalovaný je vázán právním názorem soudu, že v případě žalobce tento splňuje podmínky nároku na doplatek na bydlení dle § 33 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb.

Pokud jde o žalobě, měl ve věci úspěch, náklady řízení však nežádal, proto bylo rozhodnuto tak, že mu nebyly přiznány.

Žalobci však byl k ochraně jeho práv ustanoven právní zástupce, advokát, který dle § 35 odst. 8 s.ř.s. má právo na zaplacení odměny i hotových výdajů, které v takovém případě hradí stát.

Právní zástupce žalobce požadoval odměnu za pět úkonů právní pomoci, a to převzetí a příprava věci včetně první porady s klientem, konzultace s klientem přesahující jednu hodinu dne 31.1.2014 (předložil o této poradě doklad) a 3x účast u jednání Krajského soudu v Brně, dále pak 5x režijní paušál po 300 Kč, vše zvýšeno o DPH 21%, neboť prokázal, že je plátcem daně z přidané hodnoty.

Celkem byla přiznána odměna, včetně hotových výdajů + DPH ve výši 7.865 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje,

vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů
vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 4. února 2015

JUDr. Jana Kubenová, v.r.
samosoudkyně